

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340113 Mojner

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges.

Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340113 Mojner

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 25,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-12-01

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-20

Markägarförhållanden: Privata

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

---Prioriterade bevarandevärden---

Inom Natura 2000-området Mojner är de prioriterade bevarandevärdena områdets; Taiga (9010).

---Motivering---

Mojner är ett område som utgörs av en förhållandevis orörd sumpskog på rikare mark, som är mycket sällsynt på Gotland. De gamla delarna av skogen utgör en värdefull livsmiljö för flera ovanliga arter av insekter, lavar och svampar.

---Prioriterade åtgärder---

Det är prioriterat att eftersträva fri utveckling i den naturskog som legat till grund för utpekandet av området. I de yngre delarna av skogen kan eventuellt borttagning av enstaka träd tillåtas för att underlätta kronutbredning.

Beskrivning av området

Mojner är beläget cirka 3 kilometer sydost om Boge kyrka och är ett cirka 26 hektar stort område. Mojner består huvudsakligen av tät, grandominerad barrskog som växer på mark bestående av moränmängel med tjockt jordtäckte och hög bonitet. Den södra delen av området är något torrare och har något grövre träd jämfört med områdets norra del där markförhållandena är fuktigare. Marken mellan de två områdena utgörs av en ung och relativt tät tallplantering. I sydöstra delen finns en fuktäng som blivit markberedd och troligtvis även planterad. I den västra och södra delen av området har skogen en mer öppen karaktär med unga träd och planterade delar. Området gränsar i väster till en ung tallplantering och i norr finns en tallskog som är lågväxt och fuktig.

Inom Mojner dominerar gran och tall bland träden med inslag av idegran, glasbjörk, rönn och ek. I buskiktet finner vi slån, hagtorn, brakved, gråvide, olvon, vildapel och skogstry. Delar av området består också av utpräglad sumpskog med träd på tydligt utvecklade socklar. Sumpskogens karaktär förstärks av låga flacka sänkor med blottad jord som täcker de lägre delarna. De centrala delarna av området är även utpekade som nyckelbiotop tack vare den värdefulla kryptogamfloran samt rikligt med död ved.

I skogen finns både stående döda träd och lågor i olika stadier av förmultning. Speciellt de senare utgör livsmiljö för en mängd olika arter av insekter och svampar. Växtligheten i skogen domineras av olika arter mossor bland annat kranshakmossa, bräkenmossa, kammossa, väggmossa, husmossa, kvastmossa, västlig hakmossa, tujamossa och spjutmossa samt av olika kärlväxter till exempel lundskafting, bergsslok, slankstarr, vispstarr, vårfryle, blåsippa, vitsippa, lingon, ekorrhår, humleblomster, smörblomma, älggräs, liljekonvalj, ormbär, vitpyrola, björkpyrola, skogsnäva, kärrfräken, brudbröd, smultron, lingon, blåbär och orkidéerna tvåblad, nästrot, skogsknipprot och kärrkniprot. I området häckar ett drygt 30-tal olika arter fåglar, bland annat morkulla, större hackspett, spillkråka, nötskrika, taltrast, rödvingetrast och gårdsmyg.

Vad kan påverka negativt

---Ingrepp och störning---

Alla former av produktionsinriktat skogsbruk till exempel avverkning, gallring, markberedning eller plantering utgör ett hot mot området. Anläggande av skogsbilvägar kan fragmentera området och medföra att hydrologin i skogsområdet kan förstöras. Likväl kan olika former av dikning intill området medföra att sumpskogen överförs till en trivialare skogstyp. Många nischer och levnadsbetingelser för en mängd organismer förstörs vid ett dikningsingrepp. Avverkning av omkringliggande skogsområden ger en fragmentering och minskar kontakten mellan området och andra skogar, vilket minskar utbytet mellan olika populationer. Brist på död ved och gamla träd kan leda till utarmning av artantalet och på så sätt vara ett hot mot områdets närvärden.

---Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar---

Artsammansättningen i fältskiktet kan förändras till följd av luftburet kvävenedfall. Surt nedfall och andra luftburna föroreningar kan påverka både flora och fauna i området. Kalkberggrunden har dock en buffrande effekt som motverkar försurningen.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).

- Området är skyddat som Naturresevat. Reservatet utgör större areal än Natura 2000-området.

---Fri utveckling i äldre skog---

Området bär fortfarande spår av extensivt utmarksarbete, som uppskattningsvis upphörde i början av 1900-talet, varefter skogen har tätat. Vissa delar präglas av normalt trakthyggesbruk. I den skyddsvärda delen (den äldre barrskogen) har dock ingen avverkning gjorts de senaste femtio åren och kan betecknas som naturskog. För att bevara de naturvärden som är knutna till området är det av stor vikt att den skogliga kontinuiteten upprätthålls. Skoglig kontinuitet med träd i olika åldrar, liksom död ved i olika nedbrytningsstadier, är en förutsättning för gynnsam bevarandestatus i denna naturtyp. Naturvärdena skall utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar olika typer av störningar till exempel stormfällningar och insektsangrepp. En opåverkad skog med naturligt trädbestånd innehåller värden inte endast ur botanisk och skoglig synpunkt, utan medför också värden för faunan till exempel i form av tänkbara boträd åt rovfåglar, närings- och häckningsmiljö för hålbbyggande fåglar till exempel hackspettar samt gynnsamma förhållanden för vedlevande insekter. Områdena med de äldre trädbestånden skall lämnas för fri utveckling och inga avverkningar får genomföras.

---Röjning/gallring i yngre skog---

I området med yngre skog, hyggen och planteringar, skall skötseln också vara inriktad mot fri utveckling. Gallring kan utföras av planterad ungskog för att gynna kronutvecklingen och öka trädslagsblandningen. Gallringsrester skall köras ut från området med försiktighet så att markskador ej uppstår. Inga stående träd utöver ungskog får avverkas. Liggande döda träd får ej upparbetas eller bortföras. Naturvårdsbrännng anses inte lämpligt i området då objektet är allt för begränsat.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

Areal: 14,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I området Mojner förekommer Taiga i de mellersta delarna av Natura 2000-området. Delar av den gamla skogen har sumpkaraktär. Kring detta område växer skog av icke-naturtyp.

Generell beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal till boreonemoral zon på torr till blöt, och näringsfattig till näringsrik mark. Men trots variationen omfattar taigan till övervägande del skogar belägna på surare och näringsfattig mark på moräner eller glaciälviala sediment. Taiga utgör majoriteten av barrskogen i den boreala regionen och är vitt spridd över den.

Taigan betecknas normalt som urskogsartad skog, naturskog eller skog med naturskogs-kvaliteter. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som har kvar en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning och bete, men de har aldrig omfattats av kalavverkningar. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. I en taigaskog är trädskiktets krontäckningsgrad normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, men även små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma t.ex. ek, bok och på fuktigare mark al. Naturtypen innefattar dessutom brandfält och stormfällningar, och dessa har ofta en lägre krontäckning. En taigaskogs hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning.

Taigan kan betraktas som en serie skogstyper med sinsemellan olika sammansättning och naturvärden beroende på abiotiska faktorer såsom markfuktighet och lokalklimat. En betydande del av taigan har i ett naturtillstånd påverkats av storskaliga dynamiska krafter, främst i form av brand men även översvämningar, väderfenomen och påverkan genom insekts- och svampangrepp. Ibland kan en skogstyp övergå i en annan typ genom störning eller succession, t.ex. då lövbrännor etableras efter brand i barrskog för att sedan övergår i bland- eller barrskog, eller då gran får ökad utbredning i tallmiljöer som inte brunnit på länge. Inom naturtypen västlig taiga kan nämnas flertalet undergrupper av skog, nämligen: granskog, tallskog, blandskog, trivallövskog samt kalmark och glest beskogad mark med mycket död ved efter störning (ex. brandfält) och mark i naturliga successionsstadier efter störning, (t.ex. barr-, löv- eller blandbrännor).

Gotland hyser den i Sverige största sammanhängande arealen av kalkbarrskog dominerad av tall. Kalkbarrskogen är rik på örter, gräs och halvgräs, örnbräken och begynnande inslag av ris är mycket vanliga där betet upphört sedan länge. Dessa skogar är ibland öppna men ofta stadda i igenväxning; enbuskar förtätar området och trädföryngringen har ökat efter betets frånvaro. På ön finns även taigatypskogarna hällmarkbarrskog och alvarskog.

Taigan hyser en rad hotade arter bland fåglar, mossor, lavar, svampar och evertebrater. Många av dessa arter är beroende av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, flertalet trädarter, död ved, brandfält och förekomsten av olika skogliga successionsstadier. Torra och varma kalktallskogar har på Gotland visat sig hysa en mycket intressant fjärils- och skalbaggsfauna med många rödlistade arter. Bland rödlistade kärleväxter som växer på tunna jordar kan nämnas röd skogslilja, alpnnyklar, tovsippa, nipsippa och alvarstånds. Mycket karaktäristiska

förnasvampar är olika jordstjärnor, t.ex. sträv jordstjärna samt andra speciella röksvampar som vit stjälkroksvamp. Bland mykorrhizasvampar som kan växa i torr tallskog bör nämnas t.ex. svartgrön spindling, tallvaxskivling, vinrisk och lilaköttig taggsvamp.

Bevarandemål

Arealen av Taiga (9010) ska vara minst 14,2 hektar.

Ett påtagligt inslag av gamla granar och tallar, grova träd samt död ved i form av torrträd, torrakor och lågor förekommer. Stående och liggande död ved av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier förekommer rikligt. Skogen är flerskiktad. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik och naturliga störningsprocesser, så som självföryngring och att trädindivider dör av naturliga orsaker, stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand.

En naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva. Typiska arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Mojner SE0340113.

Löfroth, M. 1997. Svenska Naturtyper – i det europeiska nätverket Natura 2000.

Naturvårdsverkets förlag.

Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.

Naturvårdsverket förlag.

Lagtexter

Art- och habitatdirektivet, Rådets Direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007.

7 kap. 27-29 §§ Miljöbalken (1988:808).

15-17 §§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Bilagor

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området Mojner.

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter i Natura 2000-området Mojner.

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området Mojner

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter i Natura 2000-området Mojner

Denna lista innehåller data som hämtats från Artportalen 2018-11-22 (<https://www.artportalen.se/>). Det kan finnas rödlistade arter i området som nämns men inte återfinns här, detta beror då på att de inte har rapporterats i Artportalen från området.

Kärlväxter

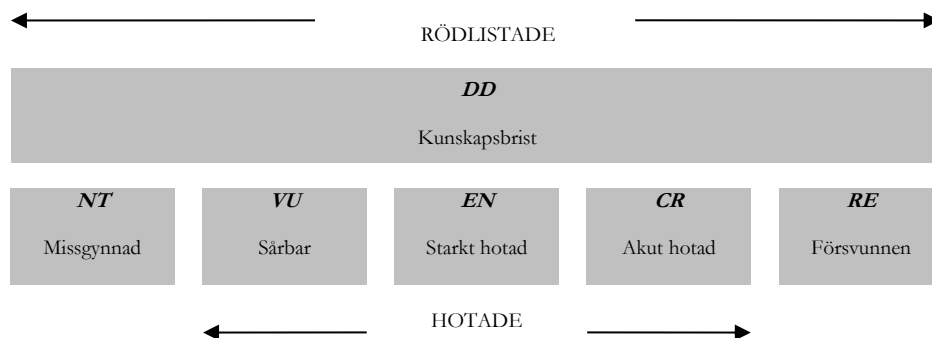
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Bromus arvensis</i>	Renlost	EN
<i>Bromus secalinus</i>	Råglost	EN
<i>Taxus baccata</i>	Idegran	NT

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Cortinarius atrovirens</i>	Svartgrön spindling	VU
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	Duvspindling	VU
<i>Cortinarius corrosus</i>	Bullspindling	VU
<i>Cortinarius fraudulosus</i>	Granrotspindling	VU
<i>Cortinarius haasii</i>	Gulsträngad fagerspindling	EN
<i>Cortinarius russeoides</i>		NT
<i>Cortinarius fuscoperonatus</i>	Sotbandad spindling	VU
<i>Tricholoma apium</i>	Lakritsmusseron	VU
<i>Phellodon niger</i>	Svart taggsvamp	NT

Fjärilar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Scopula virgulata</i>	Snedstreckad lövmätare	EN

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.